అధ్యయనం కోసం..

బుద్ధుడు-కార్ల్ మార్క్స్

డా॥బి.ఆర్.అంబేద్కర్

(మన ప్రగతిశీల మిత్రులలో కొందరు అంబేద్కర్, కారల్‌మార్క్స్ ఇరువురి ఆరాధకులున్నారు. మార్క్సిజం ఎర్రజెండా, అంబేద్కరిజం నీలిజెండా కలగలిసి భారత సామాజిక వ్యవస్థలో విప్లవాత్మకమైన మార్పును తీసుకువస్తుందని వారు విశ్వసిస్తారు. వారి ఆలోచనలు, సూచనలను దృష్టిలో వుంచుకొని డా॥బి.ఆర్.అంబేద్కర్ వ్రాసిన 'బుద్ధుడు-కారల్‌మార్క్స్' వ్యాసాన్ని 'డా॥బాబాసాహెబ్ అంబేద్కర్: రైటింగ్స్ అండ్ స్పీచెస్' వాల్యూమ్ 3, నుండి సేకరించి ప్రచురిస్తున్నాం. – సంపాదకులు)

కార్ల్‌మార్క్స్‌ను బుద్ధుని పోల్చిచూడడం జోక్‌గా అనిపించవచ్చు. ఇందులో ఆశ్చర్యపడ వలసింది లేదు. మార్క్స్‌కీ, బుద్ధునికీ 2381 ఏళ్ళ కాలవ్యవధి ఉంది. బుద్ధుడు క్రీ.పూ. 563లో జన్మిస్తే మార్క్స్ క్రీ.శ. 1818లో జన్మించాడు. కార్ల్‌మార్క్స్ ఒక కొత్త భావజాలానికీ రాజనీతికి, కొత్త ఆర్థిక వ్యవస్థకు రూపకల్పన చేసినవాడు. ఇందుకు భిన్నంగా, బుద్ధుడు కేవలం ఒక మత స్థాపకుడుగా – అదీ ఆర్థిక రాజకీయ విషయాలకు ఏమాత్రం సంబంధం లేని మత స్థాపకుడుగా విశ్వసింపబడ్డాడు. ఈ వ్యాస శీర్షిక "బుద్ధుడు – కార్ల్ మార్క్స్". విభిన్నమైన ఆలోచనలకు చెందినవాళ్ళను, సుదీర్ఘ కాల దూరం గల వ్యక్తులను పోల్చిచూడడం లేక వాళ్ళ మధ్యగల భేదాలను చెప్పడం అని ఈ శీర్షికను అర్థం చేసుకోవచ్చు. ఇది ఎబ్బెట్టుగా కూడా కనిపిస్తుంది. దీనిని చూసి మార్క్సిస్టులు నవ్వవచ్చు. లేదా ఈ యిద్దరినీ సమానస్థాయిలో చూడడాన్ని చూసి వాళ్ళు ఎగతాళి చెయ్యవచ్చు. మార్క్స్ అత్యంత ఆధునికుడు, బుద్ధుడు అత్యంత ప్రాచీనుడు! తమ గురువుతో పోల్చిచూచినప్పుడు బుద్ధుడు చాలా ఆదిమ దశలో ఉంటాడని మార్క్సిస్టులు చెప్పవచ్చు. ఈ ఇద్దరి మధ్య ఎలాంటి పోలిక తీసుకురాగలం? ఒక మార్క్సిస్టు బుద్ధుని నుండి ఏమి నేర్చుకోగలడు? బుద్ధుడు ఒక మార్క్సిస్టుకు ఏమి నేర్పగలడు? ఏమైనపటికీ ఈ యిద్దరినీ పోల్చిచూడడం ఆకర్షణీయంగానూ, జ్ఞానదాయకంగాను ఉంటుంది. ఇద్దరినీ చదివి, ఇద్దరి భావజాలాల పట్ల ఆసక్తిగల నన్ను ఈ యిద్దరినీ పోల్చిచూడాలనే తపన వత్తిడి చేస్తుంది. మార్క్సిస్టులు వాళ్ళ దురభిమానాలను పక్కనబెట్టి, బుద్ధుని చదివి ఆయన వేటికోసం నిలబడ్డాడో అర్థం చేసుకుంటే, తప్పకుండా తమ వైఖరిని మార్చుకుంటారనుకుంటాను. బుద్ధుని పట్ల తిరస్కార భావంగల మార్క్సిస్టులు ఆయనని ఆరాధించగలరని ఆశించడం అత్యాశే. అయితే, బుద్ధుని బోధనలలో వాళ్ళు గుర్తించవలసిందేదో ఉందని తెలుసుకోగలరని మాత్రం చెప్పవచ్చు.

I. బుద్ధుని సిద్ధాంతం

బుద్ధుడనగానే అహింసా సిద్ధాంతంతో జోడించి చూడడం సాధారణం. అదే బుద్ధుని బోధనల సర్వస్వంగా భావించబడింది. అయితే బుద్ధుని బోధన అహింసా సిద్ధాంతం కన్నా విశాలమైందని ఎవరికీ తెలియదు. అందువల్ల ఆయన బోధనల్ని వివరంగా పేర్కొనడం మంచిది. నేను త్రిపిటకాలను చదివి అర్థం చేసుకున్న రీతిలో వాటిని పేర్కొంటాను:

1. స్వేచ్ఛా సమాజానికి మతం అవసరం.
2. ప్రతి మతమూ ఆచరించదగింది కాదు.
3. మతం జీవిత వాస్తవాలతో సంబంధం కలిగుండాలి. అంతేతప్ప దేవుని ఆత్మ, స్వర్గం, భూమిని గురించిన సిద్ధాంతాలతో, ఊహాగానాలతో కాదు.
4. మతానికి దేవుని కేంద్రంగా చెయ్యడం తప్పు
5. ఆత్మ విముక్తిని (మోక్షాన్ని) మతానికి కేంద్రంగా చెయ్యడం తప్పు
6. మతానికి పశుబలులను కేంద్రంగా చెయ్యడం తప్పు
7. అసలైన మతం మనిషి హృదయంలో ఉంటుంది, శాస్త్రాలలో ఉండదు.
8. మనిషి, నైతికత మతానికి కేంద్రం కావాలి. అలా కానప్పుడు మతం క్రూరమైన మూఢ నమ్మకం.
9. నైతికత జీవితాశయం అయితే చాలదు. భగవంతుడు లేడు గనక అది జీవిత నియమం, ధర్మం కావాలి.
10. మతం కర్తవ్యం, ప్రపంచాన్ని పునర్నిర్మించడం, దానిని ఆనంద మయం చెయ్యడం తప్ప దాని ఆద్యంతాలను వివరించడం కాదు.
11. మానవుల్లో ఆనందం లేకపోవడానికి కారణం, భిన్న ప్రయోజనాల సంఘర్షణ. దానికి పరిష్కార మార్గం అష్టాంగ మార్గాన్ని అనుసరించడం.
12. సంపద మీద వ్యక్తిగత ఆధిపత్యం, ఒక వర్గానికి శక్తిని మరోవర్గానికి దుఃఖాన్ని కలిగిస్తుంది.
13. ఈ దుఃఖానికిగల కారణాన్ని నిర్మూలించడం ద్వారా దుఃఖాన్ని పోగొట్టడం సంఘ శ్రేయస్సు దృష్ట్యా అవసరం.
14. మనుషులందరూ సమానులే.
15. మనిషిని కొలవడానికి ప్రతిభ తప్ప పుట్టుక ప్రమాణం కాదు.
16. ముఖ్యమైంది ఉన్నత ఆదర్శాలు తప్ప ఉత్తమ కులంలో పుట్టుక కాదు.
17. అందరి పట్ల స్నేహభావాన్ని ఎపుడూ విస్మరించరాదు. శత్రువు పట్ల కూడా ఈ భావాన్ని కలిగుండాలి.
18. చదువు అందరికీ గల హక్కు. మనిషి బతకడానికి ఆహారం అవసరమైనట్లే విద్యకూడా అవసరం.

19. శీలం లేని విద్య అపాయకరం.
20. ఏదీ లోపరహితం కాదు. ప్రతిదీ విచారణకూ, పరీక్షకు నిలవాలి.
21. ఏదీ అంతిమం కాదు.
22. ప్రతిదీ కార్యకారణ సిద్ధాంతానికి నిలవాలి.
23. ఏదీ శాశ్వతమూ, సనాతనమూ కాదు. ప్రతిదీ మార్పుకు లోనౌతుంది. స్థితి ఎల్లపుడూ పరిమాణాత్మకం.
24. సత్యం కోసం, న్యాయం కోసం కాకపోతే యుద్ధం చెయ్యడం తప్పు
25. విజేతకు ఓడిపోయిన వానిపట్ల బాధ్యత ఉన్నాయి.

సంక్షిప్తంగా బుద్ధుని సిద్ధాంతం ఇది. ఇది ఎంత ప్రాచీనం, అయినా ఎంత నవీనం! ఆయన బోధనలు ఎంత విశాలమైనవి, ఎంత లోతైనవి!

II. కార్ల్ మార్క్స్ మౌలిక సిద్ధాంతం

కార్ల్ మార్క్స్ బోధించిన సిద్ధాంతం చూద్దాం.

కార్ల్ మార్క్స్ ఆధునిక సోషలిజానికి లేక కమ్యూనిజానికి పితామహుడనడంలో సందేహం లేదు. అయితే సోషలిజం సిద్ధాంతాన్ని ప్రతిపాదించడం వరకే ఆయన ఆసక్తిని పరిమితం చేసుకోలేదు. అది అతనికి ముందే అనేకులు చేశారు. ఆయన తన సోషలిజం శాస్త్రీయమైందని నిరూపించడానికి ఎక్కువ ఆసక్తి చూపాడు. ఆయన పెట్టుబడిదారుల మీద ఎలా దాడి చేశాడో ఉటోపియన్ (స్వాప్నిక) సోషలిస్టుల మీద కూడా అంత దాడి చేశాడు. ఆయన వాళ్ళిద్దరినీ వ్యతిరేకించాడు. ఈ అంశాన్ని గుర్తించడం చాలా అవసరం. ఎందుకంటే మార్క్స్ తన సోషలిజం యొక్క శాస్త్రీయ స్వభావానికి చాలా ప్రాముఖ్యమిచ్చాడు. మార్క్స్ చేసిన ప్రతిపాదనలన్నీ ఆయన సోషలిజం శాస్త్రీయమైంది, స్వాప్నికం కాదు అని నిరూపించడానికే ఉపయోగించబడ్డాయి.

కార్ల్‌మార్క్స్ దృష్టిలో శాస్త్రీయ సోషలిజం అంటే అనివార్యమైంది, తప్పించుకోలేనిది అని అర్థం. సమాజం దానికి అనుకూలంగా పయనిస్తున్నదని, దానిని ఎవరూ ఆపలేరని అర్థం. ఈ భావనను నిరూపించడానికే మార్క్స్ ప్రధానంగా కృషిచేశాడు.

మార్క్స్ భావన ఈ క్రింది సిద్ధాంతాలపై ఆధారపడింది. అవి:

i. తత్వశాస్త్రం ప్రయోజనం ప్రపంచాన్ని పునర్నిర్మించడం తప్ప, దాని మూలాన్ని వివరించడం కాదు.
ii. చరిత్ర గతిని నిర్ణయించేది ప్రధానంగా ఆర్థిక శక్తులే.
iii. సమాజం – యజమాని, శ్రామికులు అని రెండు వర్గాలుగా విభజింపబడింది.
iv. రెండు వర్గాల మధ్య నిరంతరం సంఘర్షణ జరుగుతూ ఉంది.
v. యజమానులు శ్రామికులను దోపిడి చేస్తున్నారు. శ్రామికుల శ్రమ ఫలితమైన అదనపు విలువను దోచుకుంటున్నారు.
vi. ఉత్పత్తి సాధనాలను జాతీయం చేయడం ద్వారా అంటే వ్యక్తిగత ఆస్తిని నిర్మూలించడం ద్వారా ఈ దోపిడీని ఆపవచ్చు.
vii. ఈ దోపిడి, శ్రామికులు మరింత, మరింత బీదవాళ్ళుగా మారడానికి దారి తీస్తుంది.
viii. పెరుగుతున్న శ్రామికుల దారిద్ర్యం, శ్రామికులలో విప్లవ స్ఫూర్తిని తెస్తుంది. వర్గ సంఘర్షణ, వర్గ పోరాటానికి దారి తీస్తుంది.
ix. యజమానుల కన్నా శ్రామికులు అధిక సంఖ్యాకులు కాబట్టి, శ్రామికులు రాజ్యాన్ని స్వాధీనం చేసుకొని అధికారాన్ని స్థాపిస్తారు. దీనిని మార్క్స్ శ్రామిక నియంతృత్వం అన్నాడు.
x. ఈ వాస్తవాలు ఎదుర్కోవడానికి వీలులేనివి కనుక, సోషలిజం నివారించలేనిది.

మార్క్సియన్ సోషలిజానికి పునాది అయిన ప్రతిపాదనల్ని నేను సరిగ్గానే నివేదించానను కుంటున్నాను.

III. మార్క్సియన్ సిద్ధాంతంలో

బుద్ధుని భావజాలాన్ని, కారల్ మార్క్స్ భావజాలాన్ని పోల్చి చూసేముందు మార్క్సియన్ సిద్ధాంతం యొక్క మూలం ఎంతవరకు నిలిచిందో చూడటం అవసరం. ఆయన సిద్ధాంతాన్ని చరిత్ర ఎంత పూర్వపక్షం చేసిందో, ఆయన వ్యతిరేకులు ఎంత పడగొట్టారో గుర్తించాల్సి ఉంది.

మార్క్సియన్ సిద్ధాంతం 19వ శతాబ్దం మధ్యలో ప్రతిపాదించబడింది. అప్పటి నుంచి అది ఎంతో విమర్శకు గురయింది. ఈ విమర్శ ఫలితంగా "కారల్ మార్క్స్" చాలా వరకు ముక్కచెక్కలయింది. మార్క్సియన్ సోషలిజం అనివార్యం అన్నది పూర్తిగా పూర్వపక్షం చేయబడింది అనడంలో ఎలాంటి సందేహమూ లేదు. 'దాస్ క్యాపిటల్' ప్రచురింపబడిన 70 ఏళ్ళ తరువాత 1917లో ఒక దేశంలో మొదటిసారిగా శ్రామిక నియంతృత్వం స్థాపించబడింది. రష్యాలో వచ్చిన 'కమ్యూనిజం'– శ్రామిక నియంతృత్వానికి మరోపేరు కమ్యూనిజం కూడా – ఎటువంటి మానవ ప్రయత్నం లేకుండా అనివార్యంగా రాలేదు. అది రష్యాలోకి అడుగుపెట్టే ముందు విప్లవం జరిగింది. రక్తపాతం హింసలతో కూడిన ప్రయత్నపూర్వక వ్యూహం వుంది. మిగతా ప్రపంచం శ్రామిక నియంతృత్వం రాకకోసం ఇంకా ఎదురు చూస్తూ ఉంది. ఇలా సోషలిజం అనివార్యం అనే మార్క్సియన్ సిద్ధాంతం అబద్ధం అని నిరూపించుకోవడంతో పాటు, జాబితాలో ఇచ్చిన అనేక ప్రతిపాదనలు తర్కం ద్వారా, అనుభవంచేతా పడగొట్టబడ్డాయి. ఇప్పుడు చరిత్రను ఆర్థిక వ్యాఖ్యానంతో మాత్రమే వివరించటాన్ని ఎవరూ ఒప్పుకోరు. శ్రామికులు మరింత మరింతగా నిరుపేదలు అయిపోతునట్టు ఎవరూ ఒప్పుకోరు. ఇవి ఇతర వాదాల పట్ల కూడా ఇది వాస్తవం.

"కారల్ మార్క్స్" చెప్పిన దాంట్లో ఇక మిగిలింది, అగ్నిశేషం మాత్రమే. అది చిన్నదయినా చాలా ముఖ్యమైంది. ఈ అవశేషంలో నా దృష్టిలో నాలుగంశాలు ఉన్నాయి.

I. తత్వశాస్త్రం కర్తవ్యం ప్రపంచాన్ని పునర్నిర్మించడం తప్ప, దాని మూలాన్ని వివరించడంలో కాలాన్ని వృధా చేయడం కాదు.
II. విభిన్న వర్గాల ప్రయోజనాల మధ్య సంఘర్షణ ఉంది.
III. వ్యక్తిగత ఆస్తిహక్కు దోపిడీ ద్వారా ఒక వర్గానికి శక్తిని

అధికారాన్ని, మరో వర్గానికి దుఃఖాన్ని కల్గిస్తుంది.

IV. వ్యక్తిగత ఆస్తిని తీసివేయడం ద్వారా ఈ దుఃఖాన్ని తొలగించడం సమాజశ్రేయస్సు దృష్ట్యా అవసరం.

IV. బుద్ధుడు, కార్ల్ మార్క్స్ పోలిక

మార్క్స్ వాదంలో సజీవంగా మిగిలిన అంశాలను తీసుకొని బుద్ధుడినీ, కార్ల్ మార్క్స్‌ను పోల్చి చూడవచ్చు.

మొదటి అంశం మీద బుద్ధుడు, కార్ల్ మార్క్స్ ఇద్దరూ పూర్తి ఏకీభావంతో నిలబడతారు. ఈ సమ్మతి ఎంత దగ్గరగా ఉందో చెప్పటానికి బుద్ధునికి ఒక బ్రాహ్మణ పొత్తపాదునికి జరిగిన సంభాషణలోని ఒక భాగాన్ని ఉదహరిస్తాను :

"అప్పుడు, అదే పద్ధతిలో, పొత్తపాదుడు (బుద్ధుడిని) ఈ క్రింది ప్రశ్నలు అడిగాడు."

1. ప్రపంచం శాశ్వతం కాదా?
2. ప్రపంచం పరిమితమైనదా?
3. ప్రపంచం అపరిమితమైనదా?
4. ఆత్మ, శరీరం ఒక్కటేనా?
5. ఆత్మ, శరీరం వేర్వేరా?
6. సత్యాన్ని సాధించిన మనిషి, మరణానంతరం మళ్ళీ జీవిస్తాడా?
7. అతని మరణానంతరం అతనికి జీవన్మరణాలు రెండు లేకుండా పోతాయా?

ప్రతి ప్రశ్నకు ఆ భగవానుడు ఒకేరకమైన సమాధానం ఇచ్చాడు. అది ఇది :

"పొత్తపాదా! అది కూడా నేను అభిప్రాయం చెప్పని విషయం."

"అయితే సర్వోన్నతుడు (బుద్ధుడు) దానిమీద ఎందుకు అభిప్రాయం చెప్పలేదు?"

"(ఎందుకంటే) ఈ ప్రశ్నను లాభదృష్టితో చూడలేదు. దానికి ధర్మంతో పనిలేదు. ఇది సత్ప్రవచనాంశాలతో గాని, నిర్మలతో గాని, వ్యామోహక్షాళనం గాని, నిశ్చలత్వం లేక హృదయ శాంతి, లేక వాస్తవ జ్ఞానం లేక అంతర్దృష్టి లేక నిర్వాణం వీటిలో దేనితోనూ సంబంధం లేదు.

ఎందుకంటే 'ఈ ప్రశ్న ప్రయోజన రహితమైనది. దీనికి (ధమ్మంతో) పని లేదు. సమ్మ కొవర్తనకీ, వైరాగ్యానికీ, మోహ క్షాళనానికీ గానీ, నిశ్చలతకీ, ప్రశాంత చిత్తతకి గానీ, వాస్తవ జ్ఞానానికి గానీ (అష్టాంగ మార్గానికి చెందిన ఉన్నత దశలలోని) అంతర్దృష్టికిగానీ, నిర్వాణానికి గానీ సంబంధం లేని ప్రశ్న ఇది. అందుకే దానిపై నేనే అభిప్రాయమూ ప్రకటించలేదు.'

రెండో అంశానికి సంబంధించి బుద్ధునికి కోసల రాజుకు మధ్య జరిగిన సంభాషణను ఉదహరిస్తాను:

"పైగా, రాజుల మధ్య మహోన్నతుల మధ్య, బ్రాహ్మణుల మధ్య, గృహస్థుల మధ్య, తల్లికి, కొడుక్కి మధ్య, కొడుక్కి తండ్రికి మధ్య, అన్నకు చెల్లికి మధ్య, అక్కకు తమ్మునికి మధ్య, స్నేహితునికి స్నేహితునికి మధ్య అక్కడ నిరంతరం సంఘర్షణ జరుగుతున్నది".

ఇవి పనేనది మాటలైనపటికీ బుద్ధుడు ఆ మాటలు, అసలైన సమాజ రూపాన్ని రూపొందిస్తుండడాన్ని కాదనలేదు.

ఇక వర్గ సంఘర్షణకు సంబంధించి బుద్ధుని వైఖరి చూస్తే, ఆయన అష్టాంగ మార్గ సిద్ధాంతం వర్గ సంఘర్షణ ఉనికిని గుర్తిస్తుంది. దుఃఖానికి కారణం వర్గ సంఘర్షణే అని చెబుతుంది.

మూడో అంశానికి సంబంధించి బుద్ధునికి పొత్తపాదునికి జరిగిన సంభాషణను ఉదహరిస్తాను :

"సర్వోన్నతులు అప్పుడేమి నిర్ణయించారు?"

"దుఃఖమూ విషాదమూ ఉన్నాయని వివరించాను, పొత్తపాదా!"

"దుఃఖానికి మూలం ఏమిటో వివరించాను. దుఃఖానికి అంతమేదో వివరించాను. దుఃఖ నివారణకు చేరవలసిన పద్ధతేమిటో వివరించాను."

"మహానుభావులు అలా ఎందుకు సెలవిచ్చారు."

"పొత్తపాదా! ఎందుకంటే ఆ ప్రశ్నలు ప్రయోజనకరమైనవి, ధర్మానికి సంబంధించినవి. సరైన ప్రవర్తన, విమోచన, వ్యామోహం నుండి ప్రక్షాళన, శాంతి, హృదయ ప్రశాంతి, సరైన జ్ఞానం అష్టాంగమార్గ ఉన్నత దశలలోని అంతర్దృష్టికీ, నిర్వాణానికీ వీటికి సంబంధించినవి. అందువల్లనే అలా ప్రకటించాను, పొత్తపాదా!"

భాష వేరుగాని అర్థం ఒక్కటే. దుఃఖాన్ని దోపిడీగా చదువుకుంటే బుద్ధుడు మార్క్స్‌కు దూరంగా లేడు.

వ్యక్తిగత ఆస్తికి సంబంధించి బుద్ధునికి, ఆనందునికీ మధ్య జరిగిన ఈ సంభాషణ అద్భుతమైనది. ఒక ప్రశ్నకు బదులుగా బుద్ధుడు ఆనందునితో ఇలా అన్నాడు :

"సంపద వల్ల అత్యాశ కలుగుతుంది ఆనందా, అది ఏ రూపంలో ఉన్నా, దాన్ని ఈ రకంగానే అర్థం చేసుకోవాలి. ఎవరి దగ్గరైనా, దేని దగ్గరైనా ఏరకమైన కలిమీ లేకపోతే, వారి వద్ద స్వంతమనేది లేనేలేకపోతే అక్కడ అత్యాశ కనిపిస్తుందా?"

"దేవా! కనిపించదు."

"ఎందుకుంటుంది ఆనందా! అత్యాశకు ఆధారం, మూలం, కారణం సంపదే కదా!"

"లోభమే సంపదను కలిగి వుండడానికి మూలం. అది ఏరకమైనదైనా ఈ విధంగానే అర్థం చేసుకోవాలి. దేని విషయం లోనైనా, ఏదో ఒకరకం ప్రలోభం లేకపోతే స్వంతమనేది వుంటుందా?"

"దేవా! ఉండదు."

"ఎందుకుంటుంది ఆనందా! స్వంత సంపదకు ఆధారమూ, మూలమూ, కారణమూ సంపదే కదా!"

నాలుగో అంశానికి నిదర్శనం అవసరం. భిక్షు సంఘ నియమాలే ఈ విషయంలో ఉత్తమ సాక్ష్యంగా పనికివస్తాయి.

భిక్షు నియమాల ప్రకారం, సొంత ఆస్తి అంటూ ఈ క్రింది ఎనిమిది వస్తువులనే కలిగుండాలి, ఇంకేదీ ఉండకూడదు. ఆ ఎనిమిది వస్తువులు ఇవి:

1,2,3. రోజూ ధరించడానికి మూడు తుండుగుడ్డలు.

4. నడుముకు చుట్టుకునే గుడ్డ.

5. భిక్షాపాత్ర.
6. క్షవరపు కత్తి
7. సూది
8. కమండలం.

అంతేకాక భిక్షువు ఎప్పుడుగాని బంగారు, వెండి స్వీకరించ రాదు. ఎందుకంటే, వాటితో అతను ఈ ఎనిమిది వస్తువులే కాక ఇంకేవో కొనే అవకాశం వుంది.

ఈ నియమాలు రష్యాలోని కమ్యూనిజంలో కనిపించే నియమాల కన్నా చాలా తీవ్రమైనవి.

V. సాధనాలు

ఇప్పుడు సాధనాలు చూద్దాం. కమ్యూనిజాన్ని సాధించడానికి బుద్ధుడు ప్రతిపాదించిన సాధనాలు చాలా నిర్దిష్టమైనవి. వీటిని మూడు భాగాలుగా విభజించవచ్చు.

మొదటిభాగం పంచశీలను అనుసరించడం.

సిద్ధార్థుడిని బుద్ధుని చేసిన జ్ఞానోదయం ఓ కొత్త మత ప్రవచనానికి కారణమైంది. అందులో అతనిని వెంటాడే సమస్యకు పరిష్కార సూచన ఉంది.

ప్రపంచం దుఃఖంతోనూ, విషాదంతోను నిండిందనే వాస్తవమే నవీన గీతకు పునాది. ఇది కేవలం గుర్తు పెట్టుకోవలసిన వాస్తవం మాత్రమే కాదు, ముక్తికి సాధనమైన ఓ పథకంలోనైనా మొట్టమొదటిదిగా, ముఖ్యమైందిగా గుర్తించవలసింది కూడా. ఈ సత్యాన్ని గురించి బుద్ధుడు తన నవీన గీతకు ప్రారంభాంశంగా చేశాడు.

బుద్ధుని నవీన బోధకు పునాది, ప్రపంచమంతా దుఃఖమయమూ బాధామయమూ అనే వాస్తవమే. ఇది కేవలం గుర్తించవలసిన వాస్తవమేమీ కాదు, ముక్తి సాధనలో ప్రథమమూ ప్రధానమూ అయిన ప్రారంభించాడు. వాస్తవం. ఈ వాస్తవాన్ని గుర్తించడంతోనే బుద్ధుడు తన బోధనలను ఆ దుఃఖాన్ని, బాధను తొలగించడమే బుద్ధుని బోధల లక్ష్యమూ, ఉద్దేశ్యమూ. తన బోధనలు ప్రయోజనం సాధించాలంటే అది జరగాలి. ఈ దుఃఖానికి కారణాలను ప్రశ్నించుకుని బుద్ధుడు రెండింటిని పేర్కొన్నాడు.

మనిషి దుఃఖానికి బాధకు ఒక కారణం అతని దుష్ప్రవర్తన. దీనిని నిర్మూలించడానికి పంచశీలను అనుసరించమన్నాడు బుద్ధుడు.

పంచశీలలో క్రింది అంశాలున్నాయి:

1. సజీవంగా ఉన్న దేన్నైనా నాశనం చెయ్యడాన్ని గాని, నాశనం కావడానికి దోహదం చెయ్యడం గాని చేయకపోవడం.
2. దొంగతనాన్ని అంటే ఇతరుల సంపదను మోసం చేసి గాని, హింస ద్వారా గాని పొందడాన్ని, ఉంచుకోవడాన్ని – చేయకపోవడం.
3. అసత్యాన్ని చెప్పకుండా వుండడం.
4. మోహం నుంచి దూరంగా వుండడం.
5. మత్తుపానీయాల నుంచి దూరంగా వుండడం.

ప్రపంచ దుఃఖానికి, బాధకు బుద్ధుని దృష్టిలో ఒక మనిషి ఇంకో మనిషిని సమానంగా చూడకపోవడం కూడా కొంత కారణం. ఈ అసమానతను ఎలా నిర్మూలించడం? దీనికి బుద్ధుడు అష్టాంగ మార్గాన్ని చెప్పాడు. ఇందులోని అంశాలివి :

1. సరైన ఆలోచనలు – మూఢ నమ్మకాలకు దూరంగా ఉండడం.
2. సరైన ధ్యేయాలు – మేధావుల, గంభీర వ్యక్తిత్వం ఉన్నవారి ఉన్నత, యోగ్య లక్ష్యాలను కలిగుండడం.
3. సరైన భాషణ – దయ, నిర్మొహమాటం, సత్యసంధతగల మాటతీరు.
4. సరైన ప్రవర్తన – శాంతి, నిజాయితి, స్వచ్ఛత గల ప్రవర్తన.
5. సరైన జీవనం – ఏ జీవికీ హాని చెయ్యని జీవనం.
6. సరైన జాగ్రత్త – చురుకైన మనసుతో జాగ్రత్తపడటం.
7. సరైన చింతన – జీవితంలో లోతైన రహస్యాల మీద ఉన్నతమైన ఆలోచన కలిగుండడం.
8. తక్కిన ఏడింటిని సరిగ్గా పాటించడం.

ఉన్నతమైన అష్టాంగ మార్గం భూమిమీద ధర్మసామ్రాజ్యాన్ని స్థాపించడానికి, తద్వారా, సమాజంలో విషాదాన్ని దుఃఖాన్ని నిర్మూలించడానికి ఉద్దేశింపబడింది.

బుద్ధుని బోధనలోని మూడో భాగం నిర్వాణ సిద్ధాంతం. ఉన్నతమైన అష్టాంగ మార్గంలో నిర్వాణ సిద్ధాంతం అంతర్భాగం. నిర్వాణం లేకుండా అష్టాంగ మార్గం ఫలవంతం కాదు.

అష్టాంగ మార్గం ఫలవంతం కావడంలో గల కష్టాలను చెబుతుంది, నిర్వాణ సిద్ధాంతం. ఈ కష్టాలలో ఏది ముఖ్యమైనది. బుద్ధుడు వాటిని పది ఆసనాలు, సంకెలలు, ఆటంకాలు అన్నాడు.

మొదటి ఆటంకం ఆత్మభ్రాంతి. మనిషి నిలువెల్లా తనను తాను ఆవరించి ఉన్నంత కాలం, తన మనసుకు సంతృప్తి నిస్తాయని అనిపించే పనికిమాలిన వస్తువుల వెంటబడుతూ ఉన్నంతకాలం, అతనికి మహోన్నత మార్గం సిద్ధించదు. ఆపరిమితమైన ఈ సమస్తంలో తానొక గడ్డిపోచ అన్న వాస్తవాన్ని గ్రహించి కండ్లు తెరిచినప్పుడు, తాత్కాలికమైన అతని వ్యక్తిత్వం ఎంత అశాశ్వతమో తెలుసుకోవడం మొదలు బెట్టినప్పుడు – అప్పుడు మాత్రమే మనిషి ఈ సన్న దారిలోనైనా ప్రవేశించగలడు.

రెండోది సందేహం, అనిశ్చితత్వం. మనిషి విశిష్టమైన సృష్టి మర్మం తెలుసుకోగలిగినప్పుడు, వ్యక్తిత్వం యొక్క అశాశ్వతత్వాన్ని తెలుసుకోగలిగినప్పుడు అతడు చేసే పనుల్లో సందేహం, అనిశ్చితత్వం ఉండవు. చెయ్యాలా వద్దా? నా వ్యక్తిత్వం అశాశ్వతమే కదా? ఏదైనా చేయడం ఎందుకు? అనే ప్రశ్నలు మనిషిని సందిగ్ధంలో, స్తబ్దతలో పడేస్తాయి. కానీ జీవితంలో అది పనికిరాదు. అతడు గురువును అనుసరించడానికి, సత్యాన్ని ఒప్పుకోడానికి, పోరాటంలోకి ప్రవేశించటానికి మానసికంగా సిద్ధం కావాలి. లేకపోతే అతనికి పురోగతి లేదు.

మూడోది కర్మకాండల సార్థకత మీద ఆధారపడడం. మనిషి బాహ్యకర్మలు, పౌరోహిత్య అధికారాలు, పవిత్ర కర్మలు సహాయకారి కాగలవన్న నమ్మకానికి చెందిన కర్మకాండ నుండి

బయటపడకుంటే, అతడు తీసుకునే మంచి నిర్ణయాలు సైతం అవెంత గట్టివైనా అతనిని ఎటైనా తీసుకుపోతాయి. ఈ అడ్డంకిని అధిగమించి రాగలిగినప్పుడు మాత్రమే మనుషులు ప్రధాన మార్గంలోకి వచ్చినట్లు చెప్పడానికి వీలవుతుంది. వాళ్ళకు ఇప్పుడో అప్పుడో విజయం లభిస్తుంది.

నాలుగోది శరీర వ్యామోహాలు.

అయిదోది ఇతరుల పట్ల దుర్బుద్ధి.

ఆరోది భవిష్యత్ భౌతిక జీవితం పట్ల కోరికల్ని అణచుకోవడం.

ఏడోది భవిష్యత్తులో ఆధ్యాత్మిక ప్రపంచం పట్ల కోరిక.

ఎనిమిదోది గర్వం.

తొమ్మిదోది స్వాతిశయం.

ఇవి మనుషులు అధిగమించడానికి కష్టసాధ్యమైన అవరోధాలు. ముఖ్యంగా మేధావులు తమ కంటే తక్కువ సమర్థులపై, తక్కువ పవిత్రులపై చూపే నిరసనలో వ్యక్తమయ్యే అవరోధాలు.

పదోది అజ్ఞానం. అన్ని కష్టాలనూ జయించినా ఇది మాత్రం అలాగే అజేయంగా నిలిచి ఉంటుంది. వివేకవంతుల్లో, సజ్జనుల్లో కూడా మాంసంలో ముల్లులా మిగిలే ఈ అవరోధం మనిషికి అంతిమ శత్రువు, బద్ధ శత్రువు. మహోన్నత అష్టాంగ మార్గసాధనలో ఈ అడ్డంకుల్ని అధిగమించడానికి నిర్వాణం ఉపయోగపడుతుంది.

అష్టాంగ మార్గ సిద్ధాంతం ఒక వ్యక్తి ఎలాంటి మానసిక స్వభావాన్ని జాగ్రత్తగా అలవరచుకోవాలో చెబుతుంది. నిర్వాణ సిద్ధాంతం అష్టాంగ మార్గాన్ని అనుసరించడానికి వ్యక్తి అధిగమించాల్సిన అడ్డంకుల్ని చెబుతుంది.

బుద్ధుని నవబోధలోని నాలుగోభాగం పారమిత సిద్ధాంతం. పారమిత సిద్ధాంతం వ్యక్తి నిత్యజీవితంలో అనుసరించవలసిన పది సద్గుణాలను చెబుతుంది.

1) పన్న (ప్రజ్ఞ) 2) శీల 3) నెక్ఖాయ (నిష్కాయ) 4) దాన 5) వీర్య 6) ఖాంతి (కాంతి) 7) మక్క (సత్యం) 8) అదిత్థాన (అధిష్ఠాన) 9) మెత్త (మైత్రి) 10) ఉపెక్ష (ఉపేక్ష)

మోహాంధకారం లేక అవిద్య అనే చీకటిని తొలగించే కాంతి, పన్న లేక వివేకం. ఇందులో వ్యక్తి తనకన్నా మించిన వారిని ప్రశ్నించి సందేహాలను నివృత్తి చేసుకోవాలి. మనసు ఎదగడానికి భిన్న కళల్ని, శాస్త్రాలను అభ్యసించాలి. వివేకవంతుల సాంగత్యంలో వుండాలి.

శీల నైతికాంశం. చెడు చెయ్యరాదు, మంచిని చెయ్యాలనే కోరిక, తప్పు చేయడం అవమానకరం, చెడు చేస్తే శిక్షపడుతుంది అన్న భయంతో దానిని విడనాడడం శీల. శీల అంటే చెడు చెయ్యడానికి భయపడటం.

ప్రాపంచిక సుఖాలను త్యజించడమే నెఖ్కామ.

ప్రతిఫలాపేక్ష రహితంగా సంపదను, రక్తమాంసాలను ప్రాణాన్ని సైతం ఇతరుల క్షేమం కోసం త్యాగం చెయ్యడం దాన.

సరైన ప్రయత్నమే వీర్యం. చెయ్యాలనుకున్న దానిని నీ శక్తితో, నీ అలోచనతో వెనక్కి తిరిగి చూడకుండా చెయ్యడం వీర్య.

సారాంశం – అసహ్యించుకునే వాడిని అసహ్యించుకునేవాడు శాంతింప జెయ్యలేడు. అది సహనంతోనే సాధ్యమౌతుంది.

మక్కా అంటే సత్యం. బుద్ధుడు కావాలనుకున్నవాడు అబద్ధమాడడు. అతని వాక్కు సత్యం. సత్యం తప్ప మరేమీ కాదు.

అదిత్థాన అంటే గమ్యం చేరాలనే ఖచ్చితమైన నిర్ణయం.

మెత్త అంటే సకల జీవుల పట్ల సహన భావాన్ని కలిగి ఉండడం. శత్రువు పట్ల, మిత్రుని పట్ల, మనిషి పట్ల, జంతువు పట్ల సహానుభావాన్ని కలిగుండడం.

ఉపేఖ్క అంటే నిర్లక్ష్యం – నిర్లిప్తత. ఇది ఇష్టాయిష్టాలు లేని మానసిక స్థితి. ఫలితాన్ని చూసి చలించకుండా, దానిని పొందడానికి ప్రయత్నం చేస్తుండడం.

ఈ ధర్మాలను వ్యక్తి తన శక్తికొలదీ ఆచరించాలి. అందుకే అవి పారమితులన బడ్డాయి. అంటే పరిణత దశలు అని అర్థం.

ప్రపంచంలోని దుఃఖాన్ని విషాదాన్ని నిర్మూలించడానికి బుద్ధుడు తన జ్ఞానం ద్వారా బోధించిన బోధలివి.

మనిషి తన నైతిక వైఖరిని మార్చుకుని అష్టాంగ మార్గాన్ని స్వచ్ఛందంగా అనుసరించేట్టు పరివర్తన చెందజేయడమే బుద్ధుడు అనుసరించిన సాధన (మార్గం).

మనిషి నైతిక మార్గంలో పయనించడానికి తన నైతిక వాంఛలను మార్చడం అన్నది బుద్ధుడు స్వీకరించిన విధానం అన్న విషయం స్పష్టమైంది.

కమ్యూనిస్టులు అనుసరించిన సాధనాలు కూడా అంతే స్పష్టమూ, సూక్ష్మమూ, పదునూ కలిగినవి. అవి 1) హింస 2) నిరంకుశత్వం.

కమ్యూనిజాన్ని స్థాపించడానికి రెండే విధానాలున్నాయని కమ్యూనిస్టులు చెబుతారు. అవి మొదటిది – హింస. ప్రస్తుతం అమలులో ఉన్న వ్యవస్థని నిర్మూలించడానికి ఇది తప్ప మరేదీ సరిపోదు. రెండోది – శ్రామిక నియంతృత్వం. నూతన వ్యవస్థను కొనసాగించాలనడానికి మరేదీ దానితో సమానంకాదు.

బుద్ధునికి కార్ల్ మార్క్స్‌కు మధ్యగల సామ్యభేదాలు ఇప్పుడు స్పష్టమైనాయి. ఇద్దరి మధ్య గమనంలో భేదమూ, గమ్యంలో ఐక్యత కనిపిస్తున్నాయి.

VI. సాధనాల మదింపు

ఇద్దరి సాధనాలను మదింపు చేద్దాం. ఎవరి విధానం గొప్పదో, ఎవరి విధానం ఎక్కువ కాలం నిలుస్తుందో అడగాలి. రెండువైపులా అపార్థాలున్నాయి. ముందు వాటిని తొలగించాల్సిన అవసరముంది.

హింసనే తీసుకోండి. హింసను తలచుకోగానే వణకిపోయే వాళ్ళున్నారు. అయితే అది సెంటిమెంటు మాత్రమే. హింసను మొత్తంగా తిరస్కరించడం సాధ్యం కాదు. కమ్యూనిస్ట్ దేశాలు కాని దేశాల్లో కూడా హంతకులను ఉరి తీస్తున్నారు. ఉరి హింసలోకి రాదా? కమ్యూనిస్టేతర దేశాలు కమ్యూనిస్టేతర దేశాల మీదికి యుద్ధానికి పోతాయి. మిలియన్ల మంది ప్రజల్ని

చంపేస్తాయి. ఇది హింస కాదా? ఒక పౌరుని చంపిన కారణం చేత ఒక హంతకుడిని చంపగలిగినప్పుడు, శత్రుదేశానికి చెందినందువల్ల ఓ సైనికుడిని చంపగలిగినప్పుడు, తన యాజమాన్యం వల్ల తక్కిన మానవులకు దుఃఖాన్ని కలిగిస్తున్న ఆస్తిపరుని ఎందుకు చంపకూడదు? వ్యక్తిగత ఆస్తి పరమ పవిత్ర మనుకుంటే తప్ప, ఆస్తి యజమానికి మినహాయింపు ఇవ్వడానికి హేతువేదీ లేదు.

బుద్ధుడు హింసకు వ్యతిరేకి. అయితే ఆయన న్యాయాన్ని సమర్థిస్తాడు, న్యాయం కోసం అవసరమైతే బలప్రయోగం చెయ్యడాన్ని ఆయన సమర్థిస్తాడు. వైశాలి సర్వ సైన్యాధ్యక్షుడైన సింహసేనాపతితో ఆయన సంభాషించినప్పుడు ఇది ద్యోతక మౌతుంది. బుద్ధుడు అహింసను బోధిస్తున్నాడని తెలిసి సింహసేనాపతి పోయి ఇలా అడిగాడు :

"భగవానుడు అహింసను బోధిస్తున్నారు. ఒక నేరస్థుని శిక్షనుండి తప్పించాలని భగవానుడు బోధిస్తారా? మన భార్యలను, పిల్లల్ని, సంపదను రక్షించుకోడానికి యుద్ధానికి పూనుకోరాదని భగవానుడు బోధిస్తారా? అహింస పేరు జెప్పి మనం సంస్థల చేతిలో బాధపడాలా?"

"సత్యం కోసం న్యాయం కోసం కూడా యుద్ధం చెయ్యడాన్ని తథాగతులు నిషేధిస్తారా?"

బుద్ధుడు బదులిచ్చాడు : "నా బోధనల్ని నువ్వు తప్పుగా అర్థం చేసుకున్నావు. దోషి శిక్షింపబడాలి. అమాయకుడు శిక్షింపబడకూడదు. నేరస్థుని శిక్షించడం న్యాయమూర్తి తప్పుకాదు. శిక్షకు కారణం నేరస్థుని నేరం. న్యాయమూర్తి శిక్షవేసి చట్టాన్ని అమలుపరుస్తాడు అంతే. అతడు అహింసకేమీ కళంకం తేలేదు. న్యాయం కోసం, భద్రత కోసం పోరాడే వ్యక్తి హింసావాది కాదు. శాంతిని పరిరక్షించే అన్ని మార్గాలూ విఫలమైతే, అప్పుడు హింసకు బాధ్యత, యుద్ధాన్ని ప్రారంభించిన వాడిదే. ఎవరైనాసరే దుష్టశక్తులకు లొంగిపోరాదు. యుద్ధం జరగవచ్చు. అది స్వార్థ ప్రయోజనాల కోసం జరగరాదు.

హింసకు వ్యతిరేకంగా ఇతర వాదనలున్నాయి. గమ్యమే గమనాన్ని సమర్థిస్తుంది అన్నది మతితప్పిన సిద్ధాంతం అని వాదించే వాళ్ళను, గమనాన్ని గమ్యం కాకపోతే ఇంకేది సమర్థిస్తుంది? ప్రొఫెసర్ జాన్ దెవే వానిని సరిగ్గానే ప్రశ్నించాడు. గమనాన్ని సమర్థించేది గమ్యమొక్కటే.

బహుశా, బుద్ధుడు గమ్యమే గమనాన్ని సమర్థిస్తుంది అని అంగీకరించే ఉంటాడు. అది కాకపోతే మరేమిటి? గమ్యం హింసను సమర్థిస్తే, హింస గమ్యానికి సరైన మార్గం అవుతుందని ఆయన చెప్పివుంటాడు. గమ్యానికి బల ప్రయోగమే శరణ్యమైతే బుద్ధుడు ఆస్తిపరులను కూడా అందులోంచి మినహాయించి ఉండడు. అయితే గమ్యం కోసం ఆయన చెప్పే విధానం భిన్నమైందిగా మనం చూస్తాం. ప్రొఫెసర్ దెవే పేర్కొన్నట్లు, హింస బలప్రయోగానికి మరోపేరు తప్ప మరేమీ కాదు. సృజనాత్మక అవసరాలకు బలప్రయోగం అవసరమే అయినప్పటికీ, బలాన్ని ఒక శక్తిగా వాడడానికి, బలాన్ని హింసగా వాడుకోడానికి మధ్య భేదాన్ని పాటించాలి. ఒక గమ్యాన్ని సాధించడం కోసం అనేక ఇతర గమ్యాలను నిర్మూలించవలసి వస్తుంది. కానీ ఇవి నిర్మూలించదగిన ఆ ఒక్క గమ్యంలో అంతర్భాగాలే. బల ప్రయోగాన్ని చెడును నిర్మూలించడంలో సాధ్యమైనన్ని ఎక్కువ గమ్యాలను రక్షించేటట్లు చెయ్యాలి. బుద్ధుని అహింస, జైన మత స్థాపకుడైన మహావీరుని శుద్ధ అహింస వంటిది కాదు. అతడు బలాన్ని శక్తిగానే అనుమతించి ఉంటాడు. కమ్యూనిస్టులు అహింసను పరమ సిద్ధాంతంగా చెబుతారు. బుద్ధుడు దానిని పూర్తిగా వ్యతిరేకించాడు."

నియంతృత్వాన్ని బుద్ధుడు సమర్థించడు. అతడు ప్రజాస్వామిక వాదిగా పుట్టాడు. ప్రజాస్వామికవాదిగా మరణించాడు. ఆయన కాలంలో 14 రాచరిక రాజ్యాలు, 4 రిపబ్లిక్కులు ఉండేవి. ఆయన శాక్య తెగకు చెందినవాడు. శాక్య సామ్రాజ్యం రిపబ్లిక్కు. ఆయన రెండో నివాసం వైశాలి. దానిని ఆయన అపారంగా ప్రేమించాడు. ఎందుకంటే అది రిపబ్లిక్కు. మహాపరినిర్వాణానికి ముందు ఆయన వర్షవాసం వైశాలిలోనే చేశాడు. వర్షవాసం పూర్తయినాక ఆయన అక్కణ్నుంచి మరోచోటికి పోవాలని నిర్ణయించుకున్నాడు. అలా కొంతదూరం వెళ్ళినాక ఆయన ఒకసారి వెనక్కి తిరిగి వైశాలిని చూసి ఆనందునితో అన్నాడు. "తథాగతుడు వైశాలిని చూడడం ఇదే ఆఖరుసారి" ఆ రిపబ్లిక్ మీద ఆయన కంత మక్కువ ఉండేది.

ఆయన ఆసాంతం సమతావాది. బుద్ధునితో సహా భిక్షువులందరూ అతుకులు వేసిన అంగీలు ధరించారు. పాలక సంపన్న వర్గాలు ఈ సంఘంలో చేరకుండా నివారించడం కోసం ఈ నియమం పెట్టబడింది. కొంతకాలం తర్వాత జీవకుడనే వైద్యుడు, అతుకులు లేని ఒకే బట్టతో తయారు చేసిన అంగీని వేసుకునేట్లు బుద్ధుని ఒప్పించాడు. బుద్ధుడు ఆ నియమాన్ని సడలించి దానిని అందరికీ వర్తింపజేశాడు.

భిక్షుక సంఘంలో చేరిన బుద్ధుని తల్లి మహా ప్రజాపతి గౌతమి, ఒకసారి ఆయనకు జలుబు చేసినట్లు తెలుసుకొంది. ఆయనకొక తల రుమాలు కుట్టడం మొదలుబెట్టింది. కుట్టడం పూర్తయిన తర్వాత బుద్ధుని దగ్గరికి తీసుకెళ్ళి తీసుకోమంది. ఆయన దానిని తిరస్కరించాడు. తిరస్కరిస్తూ అది బహుమాన మైతే మొత్తం సంఘానికి చెందుతుంది తప్ప, సంఘంలో ఒక వ్యక్తికి కాదు అన్నాడు. ఆమె ఎంతో ప్రాధేయపడింది. ఆయన ఒప్పుకోలేదు.

భిక్షుక సంఘానికి ఎంతో ప్రజాస్వామికమైన రాజ్యాంగ ముంది. ఆయన ఆ భిక్షువులలో ఒకడు. మహా అయితే ఆయన మంత్రివర్గ సభ్యులలో ప్రధానమంత్రి వంటివాడు. ఆయన ఎప్పుడూ నిరంకుశుడు కాదు. ఆయన మరణానికి ముందు సంఘాన్ని అజమాయిషీ చెయ్యడానికి ఎవరినైనా నియమించమని రెండు పర్యాయాలు అడిగితే, ఆయన ధర్మమే సంఘానికి ఉన్నతాధికారి అనిచెప్పి, ఆ కోరికను తిరస్కరించాడు. తాము

నిరంకుశాధికారిగా ఉండడానికి, మరో నిరంకుశాధికారిని నియమించడానికి ఆయన ఒప్పుకోలేదు.

లక్ష్యాన్ని సాధించే సాధనాల విలువల మాటేమిటి? ఎవరి పద్ధతులు ఉన్నతమైనవి, ఎవరివి శాశ్వతంగా నిలుస్తాయి?

తమ విలువైన లక్ష్యాలను సాధించడంలో ఇతరుల విలువైన లక్ష్యాలను నాశనం చెయ్యలే దని కమ్యూనిస్టులు చెప్పగలరా? వాళ్ళు వ్యక్తిగత ఆస్తిని ధ్వంసం చేశారు. అది విలువైన లక్ష్యం అనుకొని, దానిని సాధించే క్రమంలో ఇతర విలువైన లక్ష్యాలను నాశనం చెయ్యలేదని వాళ్ళు చెప్పగలరా? ఈ లక్ష్యాన్ని సాధించడంలో వాళ్ళు ఎంత మందిని చంపేశారు? మానవ జీవితానికి విలువ లేదా? యజమానిని చంపకుండా, ఆస్తిని స్వాధీనం చేసుకోలేరా?

నియంతృత్వాన్నే తీసుకోండి. దాని లక్ష్యం విప్లవాన్ని శాశ్వతం చెయ్యడం. ఇది విలువైన లక్ష్యం. అయితే దీనిని సాధించే క్రమంలో ఇతర విలువైన లక్ష్యాలను నాశనం చెయ్యలేదని వాళ్లు చెప్పగలరా? నియంతృత్వం స్వేచ్ఛా రాహిత్యంగా, పార్లమెంటరీ ప్రభుత్వం లేనిదిగా చెప్పబడింది. ఈ రెండు వివరణలూ స్పష్టంగా లేవు. పార్లమెంటరీ ప్రభుత్వం ఉన్నప్పుడు కూడా స్వేచ్ఛ లేదు. ఎందుకంటే చట్టం అంటేనే స్వేచ్ఛా రాహిత్యం. నిరంకుశాధి కారానికి పార్లమెంటరీ ప్రభుత్వానికీ మధ్య ఉండే భేదం ఇదే. పార్లమెంటరీ ప్రభుత్వంలో, స్వతంత్రం మీద ప్రభుత్వం రుద్దిన నిషేధాలను, ఆటంకాలను విమర్శించే హక్కు ప్రతి పౌరునికీ ఉంటుంది. పార్లమెంటరీ ప్రభుత్వంలో నీకు ఒక బాధ్యత ఉంది, ఒక హక్కు ఉంది. చట్టాన్ని సమ్మతించడం బాధ్యత, దానిని విమర్శించడం హక్కు. నిరంకుశత్వంలో చట్టాన్ని శిరసావహించే బాధ్యత తప్ప దానిని విమర్శించే హక్కు ఉండదు.

VII ఎవరి సాధనాలు శక్తిమంతం?

ఇప్పుడు మనం ఎవరి సాధనాలు ఎక్కువ శాశ్వతంగా ఉంటాయో దాన్ని పరిశీలించాలి. బలప్రయోగాన్ని ఉపయోగించే ప్రభుత్వమూ, నైతిక ప్రవృత్తిగల ప్రభుత్వమూ ఈ రెంటిలో ఒకదాన్ని ఎన్నుకోవాలి.

బర్క్ చెప్పినట్లు బలప్రయోగమనేది శాశ్వతమైన మార్గం కాదు. అమెరికాతో సామరస్యం అనే అంశంపైన మాట్లాడుతూ ఆయన ఒక స్మరణీయమైన హెచ్చరిక చేశాడు:

"అయ్యా! మొట్టమొదట కేవలం బల ప్రయోగమనేది తాత్కాలికమే అని చెప్పడానికి నాకు అనుమతివ్వండి. ఆ క్షణానికి అది అణిచి వేయవచ్చు. కాని అణచివేసే అవసరాన్ని మాత్రం అది తొలగింపలేదు. ఏ జాతి, ఏ దేశం మాటి మాటికి జయింపబడవలసి ఉంటుందో అది పాలింపబడదు."

నా తరువాతి అభ్యంతరం అనిశ్చితత్వం. బలప్రయోగం యొక్క ఫలితం ఎల్లకాలమూ భయోత్పాతం కలిగింపజాలదు. సైనిక శక్తి అనేది విజయం కాదు. నీవు విజయం సాధించ లేకపోతే నీకు ప్రత్యామ్నాయం వుండదు. ఎందుకంటే సామరస్యం అపజయం పాలైతే బలప్రయోగం మిగుల్తుంది. బలప్రయోగం అపజయం పాలైతే మళ్ళీ సామరస్యం అనేది అసంభవం. అధికారమూ, శక్తి అనేవి ఒక్కొక్కసారి మనం కరుణతో సంపాదించవచ్చు; హింస ఒకసారి అపజయం పాలైతే, నీరు గారిపోతే అధికారమూ, శక్తి అనేవి అడుక్కుంటే మాత్రం రావు.

బలప్రయోగానికి మరో అభ్యంతరం ఏదంటే దేనికైతే నీవు సంరక్షించుకోడానికి ప్రయత్నిస్తావో దానినే బలప్రయోగం వల్ల నాశనం చేసుకుంటావు. దేనికోసం నీవు పోరాడుతావో అది నీవు సంపాదింపదగినది. అయితే బలప్రయోగం వలన అది నలిగిపోయి క్రుంగిపోయి పోరాటం వలన సగం నాశనమైన దానినే పొందుతున్నావు."

భిక్షుగణాన్ని ఉద్దేశించి చేసిన ధర్మ ప్రవచనంలో బుద్ధుడు ధర్మ పరిపాలనకు బలప్రయోగంతో కూడిన పరిపాలనకు గల భేదాన్ని చూపాడు. సోదర భిక్షువులను సంబోధిస్తూ ఆయన ఇలా అన్నాడు :

2. "సోదరులారా! చాలా కాలానికి పూర్వం దృఢనేమి అనే చక్రవర్తి ఉండేవాడు.

అతడు ధర్మపాలకుడు, భూమి నలు దిక్కులకు అధిపతి, విజేత, ప్రజా సంరక్షకుడు. ఆయనకు దివ్యమైన ఒక చక్రముండేది. నాలుగు సముద్రాల పొలిమేరలుగా గల భూమిపైన అతడు ఆధిపత్యాన్ని సాగిస్తూ జీవిస్తూ ఉండేవాడు. ఈ ఆధిపత్యం సాహసం వల్ల కాదు, ఖడ్గంతో కాదు, కేవలం ధర్మంతోనే అతనికి సిద్ధించింది."

3. "సోదరులారా! చాలా వందల ఏళ్ళ తర్వాత, వేల ఏళ్ళ తర్వాత ఆ దృఢనేమి ఒకర్ని పిలిచి ఇలా ఆదేశించాడు. "అయ్యా! నువ్వు పోయి ఆ ధర్మచక్రం ఏదైనా కొంచెం కృంగి ఉన్నదా? లేక నిజస్థానం నుంచి కొంత జారిపడి ఉన్నదా? చూచిరా. చూచి నాకు తెలియజెయ్యి" అన్నాడు.

చాలా సంవత్సరాల తర్వాత ధర్మచక్రం కృంగిపోయిన సంగతి చూచి అతడు దృఢనేమి వద్దకు వెళ్ళి "అయ్యా! వాస్తవంగా ఆ దివ్యచక్రం కృంగిపోయి నిజస్థానం నుండి భ్రష్టమై ఉంది" అని చెప్తాడు. భిక్షుక సోదరులారా, అప్పుడు దృఢనేమి తన పెద్ద కుమారుని పిలిచి ఇలా అన్నాడు: సౌమ్యుడా! దివ్యచక్రం కృంగి కొంత నిజస్థానం నుండి జారి ఉన్నది అని చెప్తున్నారు. చక్రవర్తి యొక్క దివ్యచక్రం కృంగిపోతే లేక స్థానభ్రష్టం అయితే ఆ చక్రవర్తి చాలాకాలం జీవించడు. నేను మానుషానందాలన్నీ అనుభవించాను. దివ్యానందాలను అన్వేషించాల్సిన సమయం వచ్చింది. ప్రియపుత్రుడా! సాగర వలయితమైన ఈ భూమిపైన ఆధిపత్యం స్వీకరించు. నేను గడ్డాన్ని, శిరోముండనం చేసుకుని, పీతాంబరాలు ధరించి, గృహస్థ జీవనం నుండి గృహరహిత జీవనానికి వెళ్తున్నాను.

అలా సోదరులారా! దృఢనేమి తన కుమారుని సింహాసనం మీద ప్రతిష్ఠుని చేసి శిరస్సు, గడ్డం, ముండనం చేయించుకొని కాషాయంబరాలను ధరించి ఇంటిని వదిలి గృహరహిత దశను చేరుకున్నాడు. ఆ రాజర్షి వెళ్ళిన పదవ దినం ఆ దివ్యచక్రం అంతర్ధానమైంది.

4. అప్పుడొకానొక వ్యక్తి రాజు దగ్గరికివెళ్ళి దివ్యచక్రం అంతర్ధానమైందని చెప్పాడు.

అప్పుడా రాజు దుఃఖించి వ్యధను పొంది రాజర్షి సన్నిధికి పోయి దివ్యచక్రం అంతర్ధానం గురించి తెలిపాడు. అభిషిక్తుడైన ఆ రాజు ఇలా చెప్పగా, ఆ రాజర్షి ఇలా బదులు చెప్పాడు : "ప్రియ కుమారా! దివ్య చక్రాంతర్ధానాన్ని గురించి చింతింపకు. దానిని గురించిన క్లేశం వద్దు. ఎందుకంటే ఆ దివ్యచక్రమనేది తండ్రి నుండి సంక్రమించిన వారసత్వం కాదు. అది దివ్యచక్రం. కుమారా! నీవు చక్రవర్తుల ఆర్య ధర్మ ప్రవర్తనను స్వీకరించు. (ప్రపంచ వాస్తవ సార్వభౌములు నియమించుకున్న ఉత్తమా దర్మానికి అనుగుణంగా వ్యవహరించు) పూర్ణిమా పర్వదినాన స్నానం చేసి ఉన్నత స్థానంలో పండుగకు చేసిన పదార్థాన్ని ఎత్తైన వేదిక మీద పెట్టు. అప్పుడు నీకు మళ్ళీ ఆ దివ్యచక్రం సాక్షాత్కరిస్తుంది. ఆ చక్రం యొక్క నేమికి వెయ్యి ఆకులు ఉంటాయి. నాభి (కుంద) ఇంకా ఇతర సమగ్ర భాగాలతో దివ్యచక్రం నీకు కనబడుతుంది.

5. "తండ్రీ! చక్రవర్తుల ఆర్య ధర్మ లక్షణమేమి?" అని కుమారుడడిగాడు.

"ప్రియకుమారా! సత్యధర్మాల పైన ఆధారపడి వాటిని గౌరవిస్తూ పూజిస్తూ ఆ ధర్మానికి ధ్వజంగా, ధర్మానికి ఉప లక్షణంగా నువ్వు జీవిస్తూ ఉండాలి. ఆ ధర్మమే నీకు యజమానిగా ఉండాలి. అదే నీకు సదవగాహన, రక్షణ కలిగించాలి. ప్రజా రక్షణం, సైన్యరక్షణం, రాజవంశ రక్షణం, సామంతుల రక్షణం, బ్రాహ్మణుల రక్షణం, గృహస్థుల రక్షణం, నగరవాసుల, జానపదుల రక్షణం, మతధర్మ రక్షణ, పశుపక్షుల రక్షణ – వీటినన్నిటినీ ఆ ధర్మమే నీకు కలిగించాలి. నీ రాజ్యంలో సర్వత్రా చెడు అనేది ఉండకూడదు. రాజ్యంలో ఎవరు పేదలో వారికి ధనమివ్వాలి.

ఎప్పుడైతే నీ రాజ్యంలో విషయోన్మాదం వల్ల కలిగే అజాగ్రత్తను త్యజించి ప్రజలు ధార్మిక జీవములవుతారో, క్షమ, సానుభూతి, ఆత్మ నిగ్రహం, ఆత్మరక్షణ కలిగి ప్రజలు తరచుగా నీ వద్దకు వచ్చి మంచిచెడ్డలను గురించి ప్రశ్నిస్తూ ఉంటారో, ఏది కర్తవ్యమో, ఏది కర్తవ్యం కాదో, ఏ విధమైన కర్మం సుఖం కలిగిస్తుందో, ఏది దుఃఖహేతువో వాటినన్నిటినీ గురించి వాళ్ళ చెప్పినదానిని విని, నీవు చెడును పరిత్యజించి మంచిని వాళ్ళు పరిగ్రహించేటట్టు చెయ్యాలి. ప్రియనందనా! ఇది సార్వభౌముల ఆర్య ధర్మ ప్రవర్తన."

"తండ్రీ అలాగే"నని అభిషిక్తుడైన రాజు బదులు చెప్పి, చక్రవర్తుల ఆర్య ధర్మ పరిపాలనను కొనసాగించాడు. ఆతడట్లు ప్రవర్తించగా పూర్ణిమా పర్వదినాన తలస్నానం చేసి ఉన్నత వేదిక వైపు చూడగా దివ్యచక్రం వెయ్యి ఆకులతో, నాభి (కుంద)తో, నేమితో సర్వాంగ సుందరంగా సాక్షాత్కరించింది. అలాంటి సందర్భాల్లో ఏ రాజుకు పూర్తిగా ధర్మచక్రం కనిపిస్తుందో అతడు చక్రవర్తి సమ్రాట్ కాగలడు, "నేను కూడా అలాంటి సార్వభౌము డనౌతాను" అని అనుకున్నాడు.

6. "తర్వాత సోదరులారా! ఆ రాజు సింహాసనం మంచి లేచి తన రాచరికపు దుస్తులను విప్పి, వామహస్తంతో జలకుండికను ధరించి, దక్షిణ హస్తంతో నీటిని దివ్యచక్రం మీద ప్రోక్షిస్తూ ఇలా అన్నాడు. "ఓ చక్రమా! నీవు తిరుగుతూ ముందుకు వెళ్ళి రాజ్యాలను జయించు."

"అప్పుడు ఆ దివ్య చక్రం కదలి ప్రాగ్దిశగా వెళ్ళింది. దానివెంట చక్రవర్తి చతురంగ బలంతో వెళ్ళాడు. ఎక్కడెక్కడ ఆ చక్రం ఆగి పోతుందో ఆ ప్రదేశంలోరాజు కూడా ఆగుతాడు. అతనితో అతని చతురంగ బలం కూడా ఆగుతుంది. అప్పుడు ఆ తూర్పు ప్రాంతంలోని శత్రువర్గానికి చెందిన రాజులందరూ చక్రవర్తిని సమీపించి "మహారాజా! ఇదంతా మీదే. ఓ బలసంపన్నుడా! మాకు ధర్మాన్ని ఉపదేశించండి" అన్నారు.

అప్పుడు చక్రవర్తి ఇలా అన్నాడు. "మీరు ఏ ప్రాణినీ చంపకూడదు. మీకు ఇవ్వబడని దానిని మీరు తీసుకోకూడదు. మీరు దుష్కామానికి లోబడకూడదు. అసత్యమాడకూడదు. మత్తు పానీయాలను సేవించకూడదు. మీకున్న వాటిని ఈ రీతిగా అనుభవిస్తూ ప్రవర్తించండి."

7. అప్పుడు సోదరులారా! ఆ దివ్యచక్రం తూర్పు సముద్రంలో మునిగి లేచి మరలా దక్షిణాభిముఖంగా తిరుగుతూ వెళ్ళింది. (అక్కడ కూడా తూర్పుదిక్కున జరిగినట్లే జరిగింది). అలా దివ్యచక్రం దక్షిణ సముద్రంలో మునిగి పశ్చిమాభిముఖంగా పరిభ్రమిస్తూ వెళ్ళింది. ఉత్తరాభిముఖంగా వెళ్ళింది. అన్నిచోట్ల అలాగే జరిగింది.

సాగరముద్రితమైన సమస్తధరణిని దివ్య చక్రం ఇలా జయంచి రాజధానికి వచ్చి నిలిచింది. రాజాంతఃపుర ప్రవేశ ద్వారంలో న్యాయమండపం ముందు దానిని నెలకొల్పారా అనేటట్టు, రాజాంతఃపుర యవనికలను ప్రకాశింప చేస్తూ నిలబడింది.

8. ఇలాగే రెండో రాజు, మూడో రాజు, నాలుగో రాజు, అయిదో రాజు, ఆరో రాజు, ఏడో రాజు పరిపాలించారు. ఇలా అనేక సంవత్సరాలు జరిగిపోయిన తర్వాత ఏడవ రాజు గొప్ప విజేత, ఒక వ్యక్తినిలా ఆదేశించాడు:

"అయ్యా! దివ్యచక్రం కృంగి స్థానభ్రష్టమై ఉంటే చూచి నాకు తెలియజేయి."

అలాగేనని అతడు జవాబిచ్చాడు.

అతడు ఇలా చాలా సంవత్సరాల తర్వాత దివ్యచక్రం క్రుంగిపోయి స్థానభ్రంశమై ఉండడం చూచి గొప్ప విజేత అయిన ఆ రాజు దగ్గరికి పోయి చెప్పాడు. ఆ రాజు కూడా (పూర్వం దృఢనేమి ప్రవర్తించినట్లే) ప్రవర్తించాడు. రాజు వెళ్ళిపోయిన ఏడో రోజు దివ్యచక్రం అంతర్ధానమైంది.

తర్వాత ఒక వ్యక్తి రాజుకు ఈ సంగతి తెలిపాడు. రాజు ధర్మచక్రం అంతర్హితం అయినందుకు విచారించి దుఃఖించాడు. కాని అతను రాజర్షి వద్దకు పోయి ఆర్య ధర్మాన్ని గురించి అడిగి తెలుసుకోలేదు. తన అభిప్రాయాలను అనుసరించి ప్రజాపాలన చేశాడు. ఈ పరిపాలన పూర్వ పరిపాలన కంటే భిన్నంగా

ఉండడం వల్ల ప్రజలు పూర్వ పరిపాలనలోలాగా అభ్యున్నతిని పొందలేదు. పూర్వపు రాజులందరూ చక్రవర్తి ధర్మాన్ని ఆర్య ధర్మాన్ని పరిపాలించిన వారే.

తర్వాత సోదరులారా! మంత్రులు, రాజోద్యోగులు, ఆర్థిక శాఖోద్యోగులు, రక్షక భటులు, ద్వారపాలకులు, ధర్మసూత్రాల కనుగుణంగా జీవించిన వాళ్ళందరూ రాజు సన్నిధికి వచ్చి ఇలా అన్నారు : "రాజా! పూర్వ రాజుల పరిపాలనకు భిన్నంగా అంటే చక్రవర్తుల ఆర్య ధర్మానికి భిన్నంగా మీ సొంత భావాలను అనుసరించిన మీ పరిపాలనలో ప్రజలు అభ్యుదయం పొందడం లేదు. మీ రాజ్యంలో మంత్రులు, రాజోద్యోగులు, ఆర్థికోద్యోగులు, రక్షకభటులు, సంరక్షకులు, ధర్మసూక్తుల కనుగుణంగా జీవించే వారు. మేము, ఇతరులు ఆర్యధర్మాన్ని అనుసరిస్తున్నాం. రాజా! ఆ ధర్మాన్ని గురించి మమ్మల్ని ప్రశ్నిస్తే మేము దానిని వివరించగలం."

9. తర్వాత రాజు వాళ్లందరినీ కూర్చోమని చెప్పి ఆర్య ధర్మాన్ని గురించి ప్రశ్నించాడు. వాళ్ళు అతనికి వివరించారు. వారిని ఆలకించిన రాజు తగిన ఆలనాపాలనా ఇవ్వనారంభించాడు. అసహాయులైన అనాథలకు మాత్రం ధనమివ్వలేదు. అందువల్ల పేదరికం సర్వత్రా వ్యాపించింది.

ఎప్పుడైతే దారిద్ర్యం సర్వవ్యాపకమైందో అప్పుడొక వ్యక్తి తనకు ఇతరుల ద్వారా ఇవ్వబడని దానిని తానే స్వయంగా తీసుకున్నాడు. ప్రజలు ఈ పనిని దొంగతనం అన్నారు. అతనిని పట్టుకున్నారు. రాజు దగ్గరికి తీసుకొచ్చి "రాజా! ఇతడు తనకివ్వని దానిని తీసుకొని దొంగతనం చేశాడు" అన్నారు.

రాజు "ఇది నిజమా? నీకివ్వబడని దానిని తీసుకొని వారన్నట్లు దొంగతనం చేశావా?" అని అడిగాడు.

అతడు "రాజా! అవును సత్యమే." అన్నాడు.

'ఎందుకని'

"నేను బతకడానికి ఏ ఉపాధీ లేదు" అన్నాడు. రాజు అతనికి ధనమిచ్చి "ఈ ధనంతో నువ్వు జీవించి నీ తల్లిదండ్రులను బిడ్డలను, భార్యను పోషిస్తూ, ఏదైన ఒక వ్యాపారంలో నిమగ్నం కమ్ము" అన్నాడు.

అలాగేనని అతడు బదులిచ్చాడు.

10. ఇప్పుడు మరొక వ్యక్తి తనకివ్వబడని దానిని దొంగిలించాడు. ప్రజలు అతనిని బంధించి రాజు ఎదుటకి తీసుకొచ్చారు. "రాజా, తనకు ఇవ్వనిదానిని ఇతడు దొంగతనం చేశాడని చెప్పారు. అప్పుడు రాజు (ఇంతకు ముందు వ్యక్తితో మాట్లాడినట్లే మాట్లాడి, ధనమిచ్చాడు)

11. అప్పుడు సోదరులారా! దొంగతనం చేసిన వారికందరికీ రాజు ధనమిస్తున్నాడనే వార్త లోకంలో బాగా వ్యాపించింది. దీనిని విని ప్రజలనుకున్నారు "మనకు ఇవ్వబడని దానిని దొంగిలిద్దాము" అని.

అలా చేసిన ఒక వ్యక్తిని ప్రజలు పట్టుకొని రాజు దగ్గరికి తీసుకురాగా రాజు అతనిని దొంగతనం చెయ్యడానికి గల కారణాన్ని (ఇంతకు ముందువలె) అడిగాడు.

అతడు "రాజా! తన శరీర పోషణకు ఏ ఆధారము లేదు" అన్నాడు.

ఇలా ధనమిస్తూ పోతే దొంగతనం చెయ్యడం అధికమౌతున్నదని భావించి, రాజు అతనికి శిరశ్ఛేదం విధించాలనుకున్నాడు.

"చూడండి. ఈ మనిషికి చేతులు విరిచి వెనక్కికట్టి గట్టిగా ముడివేసి తలగొరిగి భేరీ ధ్వానంతో ప్రతి వీధిలోనూ, దారి కూడలిలోనూ ఊరేగించి దక్షిణ ద్వారం ద్వారా పట్టణం దక్షిణ దిశకు తీసుకుపోయి అతని తలను నరికెయ్య"మని ఆజ్ఞాపించాడు. ప్రజలు రాజాజ్ఞను నిర్వహించారు.

12. ఇప్పుడు సోదరులారా! దొంగతనం వల్ల మరణశిక్ష వస్తుందని ప్రజలు విని "మన మందరమూ కత్తులు కటారాలు సిద్ధం చేసుకొని మనకు ఇవ్వబడని దానిని మనమే తీసుకొని సొంతదారులకు శిరశ్ఛేదం మనమే చేద్దాం" అనుకున్నారు.

ఆ విధంగా వాళ్ళు పదునైన కత్తులు సంపాదించుకొని పల్లెలమీద పట్నాల మీదపడి బందిపోటులుగా తయారైనారు. దోచుకోవడం మాత్రమే గాక ప్రజల తలలు నరికేశారు.

13. ఇలా వికలాంగులు, దారిద్ర్య పీడితులకు ఏదీ లభించని కారణంగా సర్వత్రా పేదరికం వ్యాపించింది. పేదరికం సర్వత్రా వ్యాపించడం వల్ల దొంగతనాలు పెరిగాయి. దీనివల్ల హింస క్రౌర్యం పెరిగాయి. దీనివల్ల సామాన్య జనజీవితం నాశనమైపోయింది. హత్యలు పెరగడం వల్ల మానవుల ఆయుః ప్రమాణం తగ్గిపోయి మానవ జీవితంలోని శోభ నశించింది. తర్వాత కొంతమంది వ్యక్తులు తమ జీవిత ఉత్తరార్థంలో దొంగతనం చెయ్యడం ప్రారంభించారు.

వాళ్ళను రాజు ప్రశ్నించాడు.

"రాజా! మేము దొంగతనం చెయ్యలేదు, వాళ్ళు కావాలని అసత్యం చెబుతున్నారు" అన్నారు వారు.

14. ఇలా నిర్భాగ్యులైన వాళ్ళకు ఏమీ ఇవ్వని కారణంగా పేదరికం మొదలుకొని సమస్త పాపచర్యలూ సంక్రమించాయి. అసత్యమనేది సర్వసాధారణమైపోయింది. అప్పుడు రాజు దగ్గరికి పోయి ఒక వ్యక్తి దొంగతనం చేసిన వారిని గురించి చెప్పి దుర్భాషలాడాడు.

15. అందువల్ల సోదరులారా! నిర్భాగ్యులకు ఏమీ ఇవ్వని కారణంగా పేదరికం... దొంగతనం... హింస... హత్యలు... అబద్ధాలు... దుర్భాషణ... పెరిగిపోయాయి.

16. అసత్యం వల్ల వ్యభిచారం వ్యాపించింది.

17. ఇలా నిర్భాగ్యులైన వాళ్ళకు ఏమీ ఇవ్వని కారణంగా పేదరికం... దొంగతనం... హింస... హత్యలు... అబద్ధాలు... దుర్భాషణ... అవినీతి... పెరిగిపోయాయి.

18. ఇలా ఆ ప్రజలలో మూడు దుష్ప్రవృత్తులు– లోభం, విశృంఖల కామ ప్రవృత్తి వ్యాపించాయి.

ఈ పాపాచరణం ఇలా వ్యాపించి తల్లిదండ్రుల పట్ల భక్తిరాహిత్యం, మహాత్ముల పట్ల భక్తి శ్రద్ధ లోపం, జాతికి గర్వ కారణమైన వారిపట్ల అగౌరవం పెరిగాయి.

19. సోదరులారా! ఇలాంటి ప్రజానీకానికి కలిగిన సంతతి ఆయుః ప్రమాణం పదేళ్ళకే పరిమితమౌతుంది. ఇటువంటి ఆయుః ప్రమాణం గల వారిలో కన్యలు అయిదేళ్ళకే వివాహ యోగ్యులౌతారు. ఇలాంటి వాళ్ళలో రుచుల పరిజ్ఞానం అంతరిస్తుంది, అంటే నెయ్యి, వెన్న, నూనె, చక్కెర, ఉప్పు మొదలైన వాటి రుచులను గురించిన పరిజ్ఞానం నశిస్తుంది. ఇలాంటి వాళ్ళకు కుద్రువ అనే ధాన్యం ముఖ్యాహార ధాన్యం అవుతుంది. మనకేహిడు అన్నము శాకము ఎలా ఉత్తమాహారమో అలాగే వాళ్ళకు కుద్రస ధాన్యం ఉత్తమాహారంగా ఉంటుంది. ఇలాంటి వాళ్ళలో ప్రవర్తనకు సంబంధించిన పది నైతిక రీతులు (అంటే పది పారమితులు) నశించిపోతాయి. దీనికి బదులుగా పది అవినీతి రీతులు అధికంగా విస్తరిస్తాయి. అలాంటి మనుషుల్లో నైతిక ప్రతినిధుల సంగతి అటుంచి, నీతి అనడానికే ఏ భాషా పదమూ ఉండదు. అలాంటి వ్యక్తుల్లో మాతా పితృభక్తి, ధార్మిక శక్తి, జాతి నాయక గౌరవం అంతరించిపోతాయి. నేటిలాగా మర్యాదలు జరగవు.

20. ఇలాంటి వారికి తల్లి, చెల్లెలు, అత్త, గురుపత్ని, మేనత్త, పిన్నమ్మ లేక పెద్దమ్మ తేడా లేదు. (వీళ్ళలో వావి వరసలు లేని ప్రవృత్తి వ్యాపిస్తుంది). మేకలు, గొర్రెలు, పక్షులు, పందులు, కుక్కలు, నక్కలు లాగే ప్రపంచం విశృంఖల వ్యభిచారంలో పడిపోతుంది.

ఇలాంటి వ్యక్తులలో తీక్షణమైన పరస్పరవైర భావమే సహజ లక్షణంగా మిగిలిపోతుంది. తీక్షణమైన దుర్భావం, హత్యలను పురికొల్పే ఆవేశాత్మకమైన ఆలోచనలు పెరుగుతాయి. తల్లి తన బిడ్డల పట్ల ఇలాంటి ప్రవృత్తితో వ్యవహరిస్తుంది. బిడ్డలు తండ్రి పట్ల, సోదరుని పట్ల ఇలా ప్రవర్తిస్తారు. సోదరుడు సోదరి పట్ల, సోదరి సోదరుని పట్ల ఇలాగే ప్రవర్తిస్తారు. క్రీడాకారులు తమ క్రీడల్ని తిలకించినట్లు ఈ వ్యక్తులు తమ చేష్టల్ని అనందంగా తిలకిస్తారు."

నైతిక పతనం సంభవించి పశుత్వం దాని స్థానాన్ని ఆక్రమించినప్పుడు కలిగే సమాజం యొక్క ఒక అందమైన చిత్రణ ఇది కావచ్చు. ధార్మిక రాజ్యానికి పరిరక్షకులుగా ఉండడానికి ప్రతి వ్యక్తి తప్పక నైతిక శిక్షణ పొందాలని బుద్ధుని అభిమతం.

VIII రాజ్యం – అంతర్ధానం

శాశ్వత నియంతృత్వమే తమ రాజ్య సిద్ధాంతం కావడం, తమ రాజకీయ తత్త్వశాస్త్రంలో బలహీనత అని కమ్యూనిస్టులు ఒప్పుకుంటారు. చివరికి రాజ్యమే లేకుండా పోతుందనే వాదనను ఆశ్రయిస్తారు. కమ్యూనిస్టులు సమాధానం చెప్పవలసిన ప్రశ్నలు రెండున్నాయి. రాజ్యం ఎప్పుడు లేకుండా పోతుంది? అది లుప్తమైపోయినప్పుడు దాని స్థానంలోకి ఏది వస్తుంది? మొదటి ప్రశ్నకు వాళ్ళు ఫలానా కాలం అని చెప్పలేరు. నియంతృత్వం ఒక పరిమిత కాలానికి మంచిది కావచ్చు, ప్రజాస్వామ్యాన్ని రక్షించడం కోసం కూడా కొంతకాలం దాకా అది ఆహ్వానించ దగిందే. తన పని తాను నిర్వహించిన తర్వాత, ప్రజాస్వామ్యానికి ప్రతిబంధకంగా ఉన్న అడ్డంకుల్ని తొలగించిన తర్వాత ప్రజాస్వామ్య మార్గాన్ని సురక్షితం చేసిన తర్వాత నిరంకుశత్వాన్ని ఎందుకు సడలించకూడదు? అశోకుడు ఇందుకు ఉదాహరణగా నిలవలేదా? ఆయన కళింగులకు వ్యతిరేకంగా హింసను ప్రయోగించాడు. ఆ తర్వాత హింసను పూర్తిగా వదులుకున్నాడు. నేటి మన విజేతలు పరాజితులను నిరాయుధులుగా చెయ్యడమే గాక తాము కూడా నిరాయుధులైతేనే ప్రపంచమంతటా శాంతి నెలకొంటుంది.

కమ్యూనిస్టులు జవాబు చెప్పలేదు. రాజ్యం ఎప్పుడు లేకుండా పోతుంది అన్న ప్రశ్న కన్నా రాజ్యం లుప్తమైపోయినప్పుడు దాని స్థానంలోకి ఏది వస్తుంది? అన్న ముఖ్యమైన ప్రశ్నకు సంతృప్తికరమైన సమాధానం లేదు. రాజ్యం స్థానంలో అరాచకం వస్తుందా? అలా అయితే, కమ్యూనిస్ట్ రాజ్య నిర్మాణం నిష్ప్రయోజనకరమైన ప్రయత్నమౌతుంది. బల ప్రయోగంతో తప్ప అది నిలబడలేనప్పుడు, దానిని కాపాడే బలాన్ని ఉపసంహ రించుకుంటే అది అరాచకంగా మారిపోయేటప్పుడు కమ్యూనిస్ట్ రాజ్యం ఏ విధంగా మంచిది?

బలాన్ని ఉపసంహరించిన తర్వాత కమ్యూనిస్ట్ రాజ్యాన్ని కాపాడగలిగేది, నిలబెట్టగలిగేది మతమొక్కటే. కానీ కమ్యూనిస్టుల దృష్టిలో మతం నిషిద్ధం. మతం పట్ల వాళ్ళకెంత అసహ్యమంటే, మతాలలో కమ్యూనిజానికి సహాయపడే మతాలేవి? సహాయపడని మతాలేవి? అని పరిశీలించి చూడలేనంత. వాళ్ళు క్రైస్తవ మతంతో బాటు బౌద్ధమతాన్ని కూడా అసహ్యించుకుంటారు. ఆ రెండు మతాల మధ్య భేదాన్ని చూడరు. క్రైస్తవ మతం మీద కమ్యూనిస్టులు చేసే ఆరోపణలు రెండు. మొదటిది క్రైస్తవ మతం ప్రజలకు పరలోక సిద్ధాంతాన్ని చూపించి ఈ ప్రపంచంలో దారిద్ర్యంతో బాధపడేట్లు చేసింది అన్నది. బౌద్ధ మతానికి సంబంధించినంత వరకు, ఈ వ్యాసంలో ఇంతకుముందు ఉదహరించిన విషయాలను పరిశీలిస్తే, బౌద్ధమతం మీద అలాంటి ఆరోపణ చెయ్యడానికి వీలులేదు.

కమ్యూనిస్టులు క్రైస్తవ మతం మీద చేసిన రెండో ఆరోపణను బౌద్ధమతం మీద చెయ్యలేదు. అది మతం మత్తు మందు అన్న ఆరోపణ. ఇది బైబిల్లోని కొండమీది ప్రసంగం ఆధారంగా చేసిన ఆరోపణ. కొండమీది ప్రపంగం (SERMON ON MOUNT) దారిద్ర్యాన్ని బలహీనతను ఉన్నతంగా చేస్తుంది. ఇది పేదలకు బలహీనులకు స్వర్గం లభిస్తుందనే హామీనిస్తుంది. బుద్ధుని బోధనలలో అటువంటిదేదీ కనిపించదు. బుద్ధుని బోధనలు సంపాదన సంపాదించడాన్ని గురించి చెబుతాయి. తన శిష్యులలో ఒకరైన అనాథ పిండికునికి ఆయన చేసిన ధర్మబోధను ఉదహరిస్తాను.

ఒకనాడు అనాథ పిండకుడు సర్వోన్నతులు బసచేసిన చోటుకి వచ్చాడు. వచ్చి ఆయనకు నమస్కరించి ఒక ప్రక్కన కూర్చుని ఇలా అడిగాడు: "మహానుభావా! గృహస్తు పొందదగినవి, ఆమోదింపదగినవి, ఆనందదాయకమైనవి అయినా సంపాదించడం కష్టమైనవి ఏవి?"

ఈ ప్రశ్న విని ఆయన ఇలా చెప్పాడు: "వాటిలో మొదట పొందదగింది న్యాయసమ్మత మైన సంపద".

'రెండోది మీ బంధువులు సైతం న్యాయ సమ్మతంగా సంపదను పొందేట్టు చూడడం',

'మూడోది పడిపోయే వయసు దాకా దీర్ఘకాలం జీవించడం.'

ఓ సంసారీ! ఈ ప్రపంచంలో కోరదగినవి, ఆనంద దాయకమైన, ఆమోదయోగ్యమైనవి అయిన ఈ నాలుగు సంపాదించాలంటే నాలుగు నియమాలున్నాయి. అవి విశ్వాసం, సత్ప్రవర్తన, దాతృత్వం, జ్ఞానం–వీటి అనుగ్రహం.

హత్య, దొంగతనం, వ్యభిచారం, అబద్ధం చెప్పడం, త్రాగుడు నుంచి సత్ప్రవర్తనానుగ్రహం మనిషిని నివారిస్తుంది.

లోభ బుద్ధి లేకపోవడం, ఉదారత్వం, దానం చెయ్యడంలో ఉత్సాహం చూపడం, బహుమతులివ్వడంలో నిమగ్నం కావడం ఇవి గృహస్థులో ఉండే దాతృత్వం అవుతుంది.

అత్యాశ, లోభం, దుష్ట బుద్ధి, సోమరితనం, మైకం, పరధ్యానం, తొందర, సందేహం ఇవి ఉంటే మనిషి తప్పుడు పనులు చేస్తాడని, చెయ్యవలసిన పనుల్ని విస్మరిస్తాడని, అలా చెయ్యడం ద్వారా సంతోషాన్ని గౌరవాన్ని పోగొట్టుకుంటాడని గ్రహించడం జ్ఞానానుగ్రహం.

అత్యాశ, లోభం, దుష్ట బుద్ధి, సోమరితనం, మైకం, పరధ్యానం, తొందర, సందేహం ఇవి మెదడుకు అంటిన మాలిన్యాలు. ఈ మాలిన్యాలు అంటని గృహస్థు గొప్ప జ్ఞానాన్ని, ఉన్నతమైన జ్ఞానాన్ని, స్వచ్ఛమైన దర్శనాన్ని, సమ్యక్ జ్ఞానాన్ని పొందుతాడు.

అలా సంపదను న్యాయంగా, చట్టబద్ధంగా సంపాదించడం, గొప్ప శ్రమచేసి సంపాదన చెయ్యడం, భుజ బలంతో సమకూర్చడం, చెమట చిందించి సంపాదించడం ఒక వరం. గృహస్థు తాను సుఖపడతాడు, సంతోషపడతాడు. తనను తాను ఆనందంలో నింపుకుంటాడు. తల్లిదండ్రులను, భార్యాబిడ్డలను, సేవకులను, శ్రామికులను, స్నేహితులను, సహచరులను సుఖసంతోషాలతో నింపుతాడు.

భౌతిక బలాన్ని ఉపసంహరించిన తర్వాత కమ్యూనిజాన్ని నిలుపుకోడానికి బౌద్ధమతం ఏకైక సాధనమన్న వాస్తవం పట్ల రష్యన్లు ఆసక్తి కనబరుస్తున్నట్లు లేదు.

రష్యన్లు తమ కమ్యూనిజం పట్ల గర్వపడుతుంటారు. అయితే బుద్ధుడు బౌద్ధ సంఘ స్థాయిలో నియంతృత్వం లేని కమ్యూనిజాన్ని స్థాపించడం అద్భుతాల్లోకెల్లా అద్భుతమని వాళ్ళు మరచి పోయారు. ఇది అతి చిన్న స్థాయిలోని కమ్యూనిజం కావచ్చు కానీ ఈ కమ్యూనిజంలో నియంతృత్వం ఉండదు. లెనిన్ సాధించడంలో విఫలమైన అద్భుతం ఇది.

బుద్ధుడి పద్ధతి విభిన్నమైంది. ఆయన పద్ధతి, మనిషి ఆలోచనను మార్చడం. ప్రవృత్తిని సంస్కరించడం. దానివల్ల మనిషి ఏమి చేసినా ఐచ్ఛికంగా, వత్తిడి లేకుండా చేస్తాడు. మనిషి ప్రవృత్తిని సంస్కరించడానికి ఆయన అనుసరించిన ప్రధాన విధానం ధమ్మ (ధర్మం), నిరంతర ధర్మబోధన. మనుషులు చెయ్యడానికి ఇష్టపడని వాటిని అవి వాళ్ళకు మంచిని చేసేవే అయినా చెయ్యమని బలవంతం చెయ్యకపోవటం బుద్ధుని మార్గం. ఆయన మార్గం మనిషి ప్రవృత్తిని సంస్కరించడం. దాని ద్వారా వాళ్ళు ఐచ్ఛికంగా పనిచేస్తారు.

రష్యాలో కమ్యూనిస్ట్ నియంతృత్వం గొప్ప విజయాలను సాధించినట్లు చెబుతారు. దాన్ని కాదనడంలేదు. అందుకే వెనకబడిన దేశాలకన్నిటికీ రష్యన్ నియంతృత్వం మంచిదే అంటాను నేను. అయితే నియంతృత్వం శాశ్వతంగా ఉండాలని వాదించడం మాత్రం మంచిది కాదు. సంఘం కేవలం ఆర్థిక విలువల్నే కోరుకోదు. అది ఆధ్యాత్మిక విలువల్ని నిలుపుకోవాలని కూడా కోరుకుంటుంది. శాశ్వత నియంతృత్వం, ఆధ్యాత్మిక విలువలమీద దృష్టి నిలపలేదు. దృష్టిని నిలపాలని అనుకున్నట్లు కూడా లేదు. రాజకీయ ఆర్థిక శాస్త్రాన్ని కార్లైల్ పందుల తత్వశాస్త్రం అన్నాడు. కార్లైల్ వాదం సరైంది కాదనుకోండి. మనిషికి భౌతిక సౌకర్యాలు కావాలి కదా! అయితే కార్లైల్‌వాదం ఎంత తప్పో, కమ్యూనిస్ట్ సిద్ధాంతం కూడా అంతే తప్పు. ఎందుకంటే, మనుషులు పందులకన్నా మెరుగు కాదన్నది వాళ్ళ సిద్ధాంత లక్ష్యం అయినట్లు కనిపిస్తుంది. మనుషులు భౌతికంగా వాళ్ళ సిద్ధాంత లక్ష్యం అయినట్లు కనిపిస్తుంది. మనుషులు భౌతికంగా అభివృద్ధి చెందాలి, ఆధ్యాత్మికంగానూ ఎదగాలి. సమాజం కొత్త పునాది కోసం ప్రయత్నించడం–ఫ్రెంచి విప్లవంలో స్వేచ్ఛ, సమానత్వం, సౌభ్రాతృత్వం అనే మూడు మాటల్లో చెప్పబడింది. ఈ నినాదం ఉన్నందువల్లే ప్రజలు ఫ్రెంచి విప్లవానికి ఆహ్వానం పలికారు. అది సమానత్వం తీసుకురాలేకపోయింది. రష్యన్ విప్లవం సమానత్వ సాధనను ఉద్దేశించింది. కాబట్టి మనం దానిని ఆహ్వానిద్దాం. అయితే సమానత్వాన్ని సాధించడంలో స్వేచ్ఛ సౌభ్రాతృత్వాలను త్యాగం చెయ్యాలన్న దాన్ని సమ్మతించలేం. స్వేచ్ఛ, సౌభ్రాతృత్వం లేకుండా సమానత్వానికి విలువలేదు. బుద్ధుని మార్గంలో మాత్రమే ఈ మూడూ నిలబడగలవు, మనగలవు. కమ్యూనిజం ఒక్కటి మాత్రం ఇవ్వగలదు, అన్నిటినీ ఇవ్వజాలదు.

★★★★★